

domestic humanitarian sphere are not even that there are not enough funds, but that the traditional sources of its financing are exhausted and will remain almost unused in the future. of the world, types of financial and natural resources, for the use of which there is not always an appropriate domestic legislative and regulatory framework.

Research methodology. The following scientific methods were used in the research process: comparative-historical (made it possible to compare the above factors over time and in different circumstances, taking into account the specifics of the objects under study); abductive (logical conclusions formed on the basis of observations are based on the significance of the consequences in the system of the social direction of public administration); methods of induction and deduction (used to combine empirical facts into a single coherent system, form general theoretical propositions, conclusions and practical recommendations); comparative and analytical (provided an opportunity to analyze the features and connections of various phases of the development of the social sphere of Ukrainian statehood, the effectiveness of its influence on the formation and activity of civil society in the context of its ideas about the state, power and management), etc.

The aim of the study. The purpose of the article is the scientific justification of the financial and economic mechanism of public management of the development of the humanitarian sphere in the regions of Ukraine.

Key words: public administration, financial and economic mechanism, humanitarian sphere, regions of Ukraine, budget financing, program financing.

Надійшла до редакції 15.02.2023 р.

УДК 351.85.304

УЧАСТЬ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ ОРГАНІВ У ФОРМУВАННІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІОГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Чепурко Ярослав – аспірант кафедри регіональної політики Навчально-наукового інституту публічного управління та державної служби, Київський національний університет ім. Т.Г. Шевченка

<https://orcid.org/0000-0002-5395-7493>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi45.637>

Досліджується безпосередня участь консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні. Проаналізовано основні напрями консультативно-дорадчих органів як суб'єктів формування та реалізації державної політики в соціогуманітарній сфері. З'ясовано, що основними принципами діяльності консультативно-дорадчих органів є верховенство права, законність, гласність, відкритість та відповідальність. Підкреслено недостатність розроблених і затверджених нормативно-правових актів, які б могли сформувати якісний механізм взаємодії влади і громад у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики, консультацій з громадськістю, створення консультативно-дорадчі органи, до складу яких могли входити представники громадськості (громадські, благодійні, релігійні організації, профспілки, експерти, громадські діячі та ін.), розширення понятійного апарату, визначення шляхів підвищення ефективності такої взаємодії у зазначеній сфері.

Ключові слова: консультативно-дорадчі органи, соціогуманітарна політика, соціальний і гуманітарний розвиток, публічне управління.

Постановка проблеми. Трансформація суспільних відносин в Україні актуалізує дослідження їх різноманітних складових, розробку та здійснення державної політики щодо впорядкування процесів суспільного розвитку. В системі суспільної життєдіяльності особливо важливе місце посідає соціогуманітарна сфера, державна політика щодо її розвитку. Зазначене обумовлює важливість засвоєння системи про сутність, складові соціогуманітарного розвитку суспільства, напрями, механізми та пріоритети державної політики в цій сфері.

Під час становлення громадянського суспільства Урядом України розпочатий процес формування двосторонньої взаємодії між владою і громадою, що дало інститутам громадянського суспільства й окремим громадянам можливість долучитися до процесу формування та реалізації державної політики в соціогуманітарній сфері. Проте цей процес і досі відбувається досить повільно через причини соціального, політичного та економічного характеру [4].

Слід зазначити, що, незважаючи на внутрішню готовність громадськості будувати діалог із владою і надану владою таку можливість, виявилось, що громадськість має проблеми з фаховою підготовкою, а влада – з тим, як будувати ці відносини з організаційного, матеріального та практичного боку. На допомогу громадськості Урядом розроблені навчально-методичні матеріали з основних понять щодо реалізації соціогуманітарної політики та діяльності консультативно-дорадчих органів, проте обсяг та змістовність їх, на жаль, не є достатніми, тож потребують доповнень і тлумачень.

Отже, дослідження участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні, зокрема в теорії публічного управління, знаходяться на початковій стадії. Існує потреба розвитку теоретичної бази з цього питання, розширення понятійного апарату, визначення конкретних шляхів щодо підвищення ефективності такої взаємодії у соціальній і гуманітарній сфері тощо [6].

Методологія дослідження. В основу дослідження покладено *фундаментальні положення науки публічного управління та адміністрування*, використані загальнонаукові методи пізнання явищ і процесів у підвищенні ролі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні.

Метод єдності історичного і логічного надає можливість прослідкувати еволюцію поглядів на розвиток соціогуманітарної сфери як відбиття закономірного процесу розвитку цивілізації. Для кількісного аналізу базових параметрів стану соціогуманітарної безпеки соціуму, а також ролі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації державної політики в Україні використані статистичні методи. На основі методу порівняльного аналізу розкрито участь консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні.

Аналіз останніх досліджень. У сучасній науковій літературі нині досліджується досить широке коло проблем, які відображають участь консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні. Серед вітчизняних науковців, які порушували питання вищезазначеної проблеми у тих чи інших аспектах державної політики, слід, насамперед, назвати Ковбасюка Ю. [12], Кравченко М. [12], Куйбіду В. [10], Купрійчука В. [3], Петрос О. [13], Скуратівського В. А. [13], Слюз Т. [3], Трошинського В. [14], Чміль Г. [5], Ярош Н. [14] та ін.

У своїх працях наукові та діячі культури спеціальну увагу присвячують впливу громадянського суспільства на формування та реалізацію соціогуманітарної політики, механізми взаємодії громадськості й органів місцевого самоврядування тощо.

Метою наукового дослідження є теоретичне обґрунтування участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні.

Виклад основного матеріалу. Участь консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні посідає все помітніше місце у демократичних державах світу.

На сьогодні при органах публічної влади створено низку консультативно-дорадчих органів, що мають різний статус, кількісний склад, порядок створення і діяльності тощо. З огляду на конституційне законодавство різних країн, консультативно-дорадчі органи мають різні свої найменування: громадські ради, консультативні комітети, дорадчі або експертні комісії, громадські колегії, робочі групи, громадські палати, консультативні асамблеї, експертні служби, громадські журі тощо.

Науковці визначають, що громадянське суспільство є зрізом життя суспільства, а його зрілість засвідчує ступінь розвитку, водночас як соціогуманітарна сфера є зрізом політики й управління, і засвідчує наявність балансу в політичній системі. Соціогуманітарна політика забезпечує існування каналів досягнення консенсусу в розв'язанні суспільних проблем.

Суспільство має отримати нову якість політико-адміністративного управління в соціогуманітарній сфері, нову систему відносин громадянин – держава, від чого, власне, й залежить здатність акумулювати суспільний консенсус. У свою чергу, соціогуманітарна політика – це поле взаємодії держави та інших суб'єктів політичних відносин (партій, груп інтересів, суспільних рухів тощо), що характеризується тим чи іншим ступенем відкритості й прозорості. Діючі на цьому полі суб'єкти взаємодіють не лише з державою, а й між собою, причому часто обминаючи державу [13].

Серед ключових проблем розвитку громадянського суспільства в Україні є проблема взаємодії органів влади і громадськості з метою формування та реалізації державної політики соціогуманітарних процесів на центральному, місцевому та регіональному рівнях. З метою реалізації прав громадян брати участь в управлінні державними справами згідно зі ст. 38 Конституції України Урядом затверджено постанову Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2014 р. № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» [2], що визначає порядок проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, Типове положення про громадську раду при міністерстві, іншому центральному органі виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, обласній, Київській та Севастопольській міській, районній, районній у м. Києві та Севастополі державній адміністрації.

Метою проведення консультацій з громадськістю щодо формування та реалізації соціогуманітарної політики є також забезпечення вільного доступу громадян до інформації про діяльність органів виконавчої влади, забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності органів виконавчої влади, сприяння налагодженню системного культурного діалогу влади з громадськістю, підвищення якості підготовки рішень із важливих питань державного і суспільного життя з урахуванням думки громади, створення умов для участі громадян у розробленні проєктів рішень влади з питань єдиного гуманітарного простору, які є важливими для суспільства [12].

Отже, консультації з громадськістю щодо формування та реалізації соціогуманітарної політики можна розглядати як:

- процес обміну інформацією, або процес комунікації між органами влади і громади (об'єднаннями громадян та окремими громадянами), організований органами виконавчої влади з соціальних і гуманітарних питань;
- форму залучення громадян в управлінні державними справами з питань гуманітарної безпеки [10].

Метою консультацій з громадськістю є:

- вироблення та прийняття соціально обґрунтованих державно-управлінських рішень щодо соціального захисту громадян;
- урахування соціальних і гуманітарних прав, інтересів та знань усіх зацікавлених сторін;
- надання можливості громадянам впливати на зміст рішень соціогуманітарного розвитку, що ухвалюються органами влади;
- забезпечення можливості вільного доступу до інформації про культурну, освітню та наукову діяльність органів державної влади;
- забезпечення гласності, відкритості та прозорості діяльності цих органів у прийнятті рішень соціокультурного спрямування;
- сприяння системної взаємодії влади і громадськості у формі соціокультурного діалогу;
- підвищення якості підготовки та прийняття рішень із важливих соціальних і гуманітарних питань з урахуванням думки громадськості;
- забезпечення умов для участі громадян у розробленні соціокультурних проєктів та в прийнятті відповідних рішень [8; 9].

В обов'язковому порядку проводяться консультації з громадськістю з питань щодо:

- проєктів нормативно-правових актів, які стосуються соціальних гуманітарних прав, свобод і законних інтересів громадян;
- проєктів державних і регіональних програм економічного, соціального і культурного розвитку, рішень щодо ходу їх виконання;
- звітів головних розпорядників коштів Державного бюджету України про витрачання коштів на соціокультурні програми за минулий рік;
- інформації про роботу центральних і місцевих органів виконавчої влади у сфері соціального і гуманітарного розвитку [7].

Із впевненістю можемо зазначити, що об'єктивна оцінка участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні, серед іншого, має базуватися на аналізі тих можливостей, які були закладені в основу їх створення, наближеності до осередків прийняття політичних рішень, тощо.

Консультативно-дорадчі органи у системі управління є поширеною формою взаємодії органів державної влади та органів місцевого самоврядування з інститутами громадянського суспільства чи громадянами у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики [1]. Такі органи можуть створюватися як на національному рівні (урядами, органами виконавчої влади, рідше – парламентами і президентами), так і на рівні місцевого (органами місцевого самоврядування, громадами, недержавними організаціями). Їх функціонування теоретично покликане виправити недоліки представницької ліберальної демократії у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики та наблизити громадянське суспільство до безпосередньої участі у прийнятті політичних та соціогуманітарних рішень. Водночас практика свідчить, що результати діяльності громадських консультативно-дорадчих органів у системі управління не завжди відповідають таким очікуванням [14].

Висновки. Проведений теоретичний аналіз участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні, на наш погляд, дозволить визначити та чітко окреслити зміст і функціональне навантаження базового понятійно-категоріально апарату, що надає інструментарій для теоретичного дослідження соціогуманітарних процесів в новітній період в контексті сучасного соціального та культурно-духовного становлення – розвитку українського суспільства. Для цього розглянуто наявні в науці підходи з метою з'ясування сутності, змісту і взаємозв'язку таких базових категорій: соціогуманітарна сфера, консультативно-дорадчі органи, державна політика, громадянське суспільство, соціальні і гуманітарні права, соціальний діалог тощо [5].

Узагальнення теоретичних підходів до вивчення участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні надає підстави трактувати їх як систему суб'єкт-суб'єктних взаємовідносин та взаємовпливу, що існують між органами законодавчої та виконавчої влади, з одного боку, та інститутами громадянського суспільства, з іншого боку, з приводу формування та реалізації соціальної і гуманітарної політики.

Перспективи подальших досліджень. Виявлені в результаті дослідження факти і закономірності можуть слугувати підґрунтям для подальшого впровадження участі консультативно-дорадчих органів у формуванні та реалізації соціогуманітарної політики в Україні.

Список використаної літератури

1. Кабінет Міністрів України. Постанова про «Питання консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України» від 17 черв. 2009 р. № 599. URL: [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show_](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show_)
2. Кабінет Міністрів України. Постанова про «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» від 3 листоп. 2014 р. № 996 URL: [https:// zakononline.com.ua/documents/show/22353](https://zakononline.com.ua/documents/show/22353).
3. Купрійчук В. М., Слюз Т. Д. Вплив державної культурної політики на духовну консолідацію українського суспільства в умовах децентралізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2069> (с. 1-6).
4. Латишева В. В. Громадські слухання як механізм громадського контролю за якістю управлінських послуг [Електронний ресурс]. *Держ. будівництво*. 2007. № 2. Режим доступу : [http:// www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/3/08.pdf](http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/3/08.pdf).
5. Міркування про «Польсько-українське сусідство на кінематографічному екрані» (за ред. Л. Брюховецької, С. Бобовського, Wsdawnictwo Uniwersytetu Wroclawskiego, Wroclaw, 2016) / Г. П. Чміль. Культурологічна думка. 2017. № 12. С. 214-219. Режим доступу: [http:// nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2017_12_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2017_12_26).
6. Наші права: участь громадян в управлінні державними справами / [С. В. Злобін, С. О. Майданевич, Н. В. Окша, Д. В. Войтенко] ; за заг. ред. Н. К. Дніпроенко. Вінниця : ТОВ «Консоль», 2006. 64 с.
7. Нестерович В. Ф. Вплив громадськості на прийняття нормативно-правових актів: проблеми конституційної теорії та практики: Монографія. Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2014. 736 с.
8. Осика І. М. Методологія проведення громадської антикорупційної експертизи: загальні засади [Електронний ресурс]. 2013. Режим доступу : <http://www.ti-ukraine.org/system/files/library/methodology.pdf>.
9. Публічна політика в процесах реформування системи державного управління України / С. О. Телешун, І. В. Рейтерович, С. В. Ситник, О. Г. Пухкал. Київ : НАДУ, 2013.
10. Реформа системи державного управління та місцевого самоврядування в Україні: стан, виклики, перспективи здійснення: наук. доп. / авт. кол.; за заг. ред. В.С. Куйбіди. Київ : НАДУ, 2018. 180 с.
11. Рудовська С. І. Ключові поняття в діяльності консультативно-дорадчих органів – URL: file:C:/Users/1/AppData/Local/Temp/Vnadu_2015.
12. Соціальна і гуманітарна політика: підруч. / [авт. кол.: В. П. Трошинський, В. А. Скуратівський, М. В. Кравченко та ін.]; за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трошинського. Київ : НАДУ, 2016. 792 с.
13. Соціогуманітарні чинники інтеграції і консолідації українського суспільства : аналіт. доп. / авт. кол. : В. П. Трошинський, В. А. Скуратівський, О. П. Петров та ін. Київ : НАДУ, 2018. 160 с.
14. Формування української ідентичності в умовах сучасних викликів: теоретичні і політичні аспекти : монографія / В. П. Трошинський, В. А. Скуратівський, Н. П. Ярош та ін.; за заг. ред. В. П. Трошинського. Київ : НАДУ, 2018. 256 с.

References

1. Cabinet of Ministers of Ukraine Resolution on «Issues of consultative, advisory and other auxiliary bodies established by the Cabinet of Ministers of Ukraine» dated June 17, 2009 No. 599. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show_
2. Cabinet of Ministers of Ukraine Resolution on «Ensuring public participation in the formation and implementation of state policy» dated November 3, 2014 No. 996 URL: <https://zakononline.com.ua/documents/show/22353>.
3. Kupriyichuk V. M., Slyuz T. D. The influence of state cultural policy on the spiritual consolidation of Ukrainian society in conditions of decentralization. Public administration: improvement and development. 2021. No. 5. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2069> (Articles 1-6).
4. VV Latysheva Public hearings as a mechanism of public control over the quality of management services [Electronic resource]. *State Building*. 2007. No. 2. Access mode: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2007-2/doc/3/08.pdf>.
5. Reflections on the «Polish-Ukrainian neighborhood on the cinematographic screen» (edited by Larisa Bryukhovetska, Slawomir Bobovskyi, Wsdawnictwo Uniwersytetu Wroclawskiego, Wroclaw, 2016) / H.P. Chmil. *Cultural thought*. 2017. No. 12. P. 214-219. Access mode: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Kultdum_2017_12_26.
6. Our rights: participation of citizens in the management of state affairs / [S. V. Zlobin, S. O. Maidanovich, N. V. Oksha, D. V. Voytenko] ; in general ed. N. K. Dniprenko. Vinnytsia : «Consol» LLC, 2006. 64 p.
7. Nesterovych V.F. The influence of the public on the adoption of normative legal acts: problems of constitutional theory and practice: Monograph. Luhansk : RVV LDUVS named after E.O. Didorenko. 2014. 736 p.
8. Osyka I. Methodology of public anti-corruption examination: general principles [Electronic resource]. 2013. Access mode: <http://www.ti-ukraine.org/system/files/library/methodology.pdf>
9. Public policy in the processes of reforming the state administration system of Ukraine / S. O. Teleshun, I. V. Reiterovych, S. V. Sytnyk, O. G. Pukhkal. Kyiv : NADU, 2013.
10. Reform of the system of state administration and local self-government in Ukraine: state, challenges, prospects of implementation: science. add. / author col.; in general ed. V.S. Kuibidy. Kyiv : NADU, 2018. 180 p.
11. Rudovska S.I. Key concepts in the activity of consultative and advisory bodies - URL: file:C:/Users/1/AppData/Local/Temp/Vnadu_2015.

12. Social and humanitarian policy: textbook/ [authors: V. P. Troshchynskyi, V. A. Skurativskyi, M. V. Kravchenko, etc.]; under general editors Yu. V. Kovbasyuk, V. P. Troshchynskyi. Kyiv : NADU, 2016. 792 p.
13. Socio-humanitarian factors of integration and consolidation of Ukrainian society: analyst. add. / author number : V. P. Troshchynskyi, V. A. Skurativskyi, O. P. Petrov and others. Kyiv : NADU, 2018. 160 p.
14. Formation of Ukrainian identity in the conditions of modern challenges: theoretical and political aspects: monograph / V. P. Troshchynskyi, V. A. Skurativskyi, N. P. Yarosh, etc.; in general ed. V. P. Troshchynskyi. Kyiv : National Academy of Sciences, 2018. 256 p.

PARTICIPATION OF ADVISORY BODIES IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF SOCIO-HUMANITARIAN POLICY IN UKRAINE

Chepurko Yaroslav – postgraduate student at the Department of Regional Policy Educational and Scientific Institute of Public Management and Public Service of the T. Shevchenko National University of Kyiv

The article examines the direct participation of consultative and advisory bodies in the formation and implementation of socio-humanitarian policy in Ukraine. The main directions of consultative and advisory bodies as subjects of formation and implementation of state policy in the socio-humanitarian sphere are analyzed. It was found that the main principles of activity of consultative and advisory bodies are the rule of law, legality, transparency, openness and responsibility. The inadequacy of the developed and approved normative legal acts that could form a high-quality mechanism of interaction between the authorities and communities in the formation and implementation of socio-humanitarian policy, consultations with the public, the creation of consultative and advisory bodies, which could include representatives of the public (public, charitable, religious organizations), trade unions, experts, public figures, etc.), expansion of the conceptual apparatus, determination of ways to improve the effectiveness of such interaction in the specified area.

Key words: socio-humanitarian sphere, consultative and advisory bodies, state policy, public administration.

UDC 351.85.304

PARTICIPATION OF ADVISORY BODIES IN THE FORMATION AND IMPLEMENTATION OF SOCIO-HUMANITARIAN POLICY IN UKRAINE

Chepurko Yaroslav – postgraduate student at the Department of Regional Policy Educational and Scientific Institute of Public Management and Public Service of the T. Shevchenko National University of Kyiv

Research methodology. The research is based on the fundamental provisions of the science of public management and administration, and uses general scientific methods of understanding phenomena and processes in increasing the role of consultative and advisory bodies in the formation and implementation of socio-humanitarian policy in Ukraine.

The method of the unity of the historical and the logical provides an opportunity to follow the evolution of views on the development of the socio-humanitarian sphere as a reflection of the natural process of the development of civilization. Statistical methods were used for the quantitative analysis of the basic parameters of the state of socio-humanitarian security of society, as well as the role of consultative and advisory bodies in the formation and implementation of state policy in Ukraine. Based on the method of comparative analysis, the participation of consultative and advisory bodies in the formation and implementation of socio-humanitarian policy in Ukraine is revealed.

The aim of the study. The purpose of the scientific research is the theoretical justification of the participation of consultative and advisory bodies in the formation and implementation of socio-humanitarian policy in Ukraine.

Prospects for further research. The facts and patterns revealed in the results of the research can serve as a basis for the further implementation of the participation of consultative and advisory bodies in the formation and implementation of socio-humanitarian policy in Ukraine.

Key words: socio-humanitarian sphere, consultative and advisory bodies, state policy, public administration.

Надійшла до редакції 16.02.2023 р.

УДК 069(477):37]:02

БІБЛІОТЕЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ

Міхно Олександр Петрович – доктор педагогічних наук, директор, Педагогічний музей України, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-5271-9530>

DOI: <https://doi.org/10.35619/ucpmk.vi45.638>

amihno@ukr.net

Матвійчук Оксана Євгенівна – кандидат педагогічних наук, доцент Інституту післядипломної освіти

Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

<https://orcid.org/0000-0002-8555-3645>

e-mail: osvita-teka@ukr.net

Стаття присвячена аналізу змісту й структури бібліотечно-інформаційного ресурсу Педагогічного музею України з позиції використання його для вивчення історико-культурної спадщини. На основі науково-